

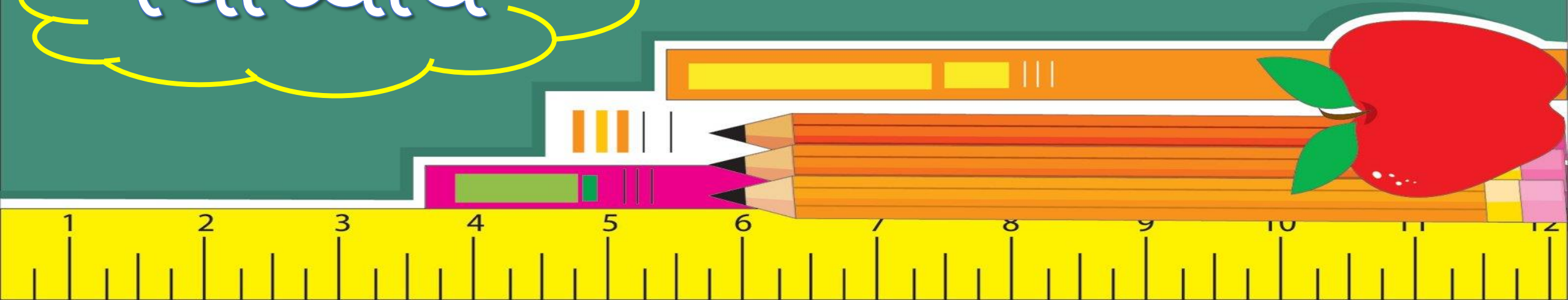
ધોરણ :- 9

ગુજરાતી

4.

ગોપાલબાપા

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન :- 1. પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી
ખરાની (✓) નિશાની કરો :

(1) “આ તમારી પડખેના દીપડા ન રંજાડે તોય ઘણું છે.” આ વાક્ય કોણ
બોલે છે ?

(A) મહારાજા શ્રીમંત સયાજીરાવ ગાયકવાડ	(B) ગુરુ માંડણ ભગત
(✓) (C) ગોપાળદાસ	(D) પેશ્વા સરકાર

(2) મહારાજા સયાજીરાવમાં કઈ શક્તિ હતી ?

(A) જાનવરના સગડ પારખવાની	(B) ખોટા રૂપિયા પારખવાની
(C) હીરા પારખવાની	(✓) (D) માણસને પારખવાની

(3) તુલસીશ્યામ જવા-આવવાના માર્ગે શિવાલય કોણે બંધાવ્યું હતું ?

(A) ગાયકવાડ સરકારે

☒ (B) પેશ્વા સરકારે

(C) ગુરુ માંડણ ભગતે

(D) ગોપાળબાપાએ

(4) ગોપાળબાપા શાનો વેપાર કરવા ઇચ્છતા હતા ?

(A) અમરફળ જેવા બોરનો

(B) આંબાની કેરીનો

(C) કોલસાનો

☒ (D) હરિનામનો

પ્રશ્ન :- 2. કારણ આપો :

(1) ગોપાળબાપાએ શિવાલયની પૂજા કરવાની શા માટે ના પાડી દીધી ?

ઉત્તર : ગોપાળબાપાએ શિવાલયની પૂજા કરવાની ના પાડી દીધી, કારણ કે તેઓ એમ માનતા હતા કે આપણે સૌ મૂર્તિઓ જ છીએ. આ મૂર્તિઓને રહેવાની જગ્યા નથી મળતી, ત્યાં વળી પથ્થરની મૂર્તિઓને ક્યાં પધરાવવી ?

(2) ગોપાળબાપા શીંગોડા નદીનાં કોતરો ખરીદવા ઇચ્છતા હતા. કારણ કે....

ઉત્તર : ગોપાળબાપા શીંગોડા નદીના કોતરની જમીન ખરીદવા ઇચ્છતા હતા, કારણ કે એ કોતરોનું તળ સાચું છે. એની અંદરના ગાળામાં પાણીના ધરા ભરેલા હોય છે. ગમે ત્યાં આઠ હાથ સુધી ખોદતાં જ પાણી નીકળે છે. આ જમીન વિશેષ પ્રકારની છે. એ શીંગોડાના મારને કોઈ પણ રીતે રોકીએ તો આ કોતરોમાં બનારસી લંગડો પાકે અને ગરીબોનાં અમરફળ જેવાં બોર ઢગલેઢગલા ઊતરે તેમ છે.

પ્રશ્ન :- ૩. નીચેના પ્રશ્નનો સાત-આઠ લીટીમાં ઉત્તર લખો :

(1) પાઠને આધારે સયાજીરાવ ગાયકવાડ વિશે સાત – આઠ વાક્યો લખો.

ઉત્તર : સયાજીરાવ ગાયકવાડ ગોપાળબાપા સાથે વાતો કરતાં કરતાં ચાલતા હતા ત્યારે જ સયાજીરાવ ગાયકવાડે ગોપાળબાપાને પારખી લીધા હતા.

ગોપાળબાપા પ્રામાણિક અને નિષ્ઠાવાન છે એમ જાણી સયાજીરાવ ગાયકવાડે એમને કોતરની જમીન લખી આપી. ઉપરાંત ખેતી-ખાતા તરફથી મદદની ખાતરી આપી. ગોપાળબાપાએ અપૂજ મંદિરનો બંદોબસ્ત કરવાની ના પાડી દેખાવ છે. તોપણ તેમને એ વાતનું માઠું નથી લાગતું, પણ મૂર્તિને નામે ત્યાં સૌને આશરો

મળે એવું સૂચન કરે છે. એમાં સયાજીરાવની વિનમ્રતા દેખાય છે. વળી સયાજીરાવને ગોપાળબાપાના ગુરુ માંડણ ભગત વિશે જાણવાનું કુતૂહલ જાગે છે. માંડણ ભગતનું ઉમદા ચરિત્ર જાણીને સયાજીરાવ ગાયકવાડ 'વાહ !' બોલી ઉઠે છે.

આમ, સયાજીરાવ ગાયકવાડ કેવળ માણસપારખુ જ નહિ પણ ઉદાર, નમ્ર તેમજ પ્રજાનું ભલું કરનાર રાજપુરુષ હતા.

(2) ગોપાળબાપાનું પાત્રાલેખન કરો.

ઉત્તર : ગોપાળબાપા નિષ્ઠાવાન અને નીડર પુરુષ હતા. સયાજીરાવ ગાયકવાડ સાથે વાતચીત દરમિયાન એમની આમન્યા રાખે છે, પણ પોતાના વિચારોને એ નીડરતાથી સયાજીરાવ પાસે રજૂ કરે છે. ગોપાળબાપાએ સયાજીરાવને સૂચન કર્યું કે કોતરની જમીન પર શીંગોડાના મારને રોકી શકાય, તો ત્યાં બનારસી લંગડો કેરી અને ગરીબો માટે અમરફળ જેવાં બોર ઢગલેઢગલા ઉતરે. એમના આ સૂચનમાં એમનું ખેતી-વિષયક જ્ઞાન અને ગરીબોનું ભલું કરવાની ભાવના દેખાય છે. ‘તમારી પડખેના દીપડા ન રંજાડે તોય ઘણું છે’ એમ નીડરતાથી સયાજીરાવને તે કહી પણ શકે છે. ‘પૂજાનો બંદોબસ્ત’ કરવા સંબંધી સયાજીરાવના સૂચનનો

પણ તેઓ વિનમ્રતાથી અસ્વીકાર કરે છે, તો ત્યાંય મૂર્તિને નામે સૌને
આશરો મળે તેવું કરજો' એવા સયાજીરાવના સૂચનને સહર્ષ વધાવે પણ છે.
ગોપાળબાપા મૈત્રીધર્મ પણ સારી રીતે નિભાવી જાણે છે. એમાં ક્યાંય
દિલચોરી નહિ, ક્યાંય સ્વાર્થવૃત્તિ નહિ, ક્યાંય બેવફાઈ પણ નહિ. ગુરુ માંડણ
ભગતની આજ્ઞાથી હરિનામનો જ વેપાર કરનાર ગોપાળબાપા એક નિઃસ્વાર્થ,
પરોપકારી અને સાચા સમાજસેવક હતા.

Thank You.....

